

29.2.2024

Sámi bálgosat rs | Säämi palgâseh rs |
Sää'm palggâz rō | Saamelaispaliskunnat ry
sami.balgosat@gmail.com

Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asia: Lausuntopyyntö saamelaiskäräjälain muutoksesta

Viite: HE 100/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta

Johdanto

Saamelaispaliskunnat ry on vuonna 2018 perustettu yhdistys, johon saamelaisten kotiseutualueen¹ 13 paliskunnasta kuuluvat seuraavat 11 paliskuntaa; Hammastunturi, Kaldoaivi, Käsivarsi, Muddusjärvi, Muotkatunturi, Näkkälä, Näätämö, Paatsjoki, Paistunturi, Sallivaara ja Vätsäri.

Poronhoito on saamelaisille merkittävä, ikimuistoinen elinkeino, jonka harjoittamisoikeus on kirjattu poronhoitolain (848/1990) 3 §:än. Perustuslain 17.3 §:n mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vakiintuneen tulkinnan mukaisesti kulttuurina pidetään myös saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, mukaan lukien poronhoito. Poronhoito on saamelaisille merkittävä kulttuurinen elinkeino, jonka kautta saamen kieltä, saamelaista kulttuuria sekä perinteistä tietoa siirretään sukupolvelta toiselle. Saamelainen poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja laidunkiertoon. Laidunkiertojärjestelmä pohjautuu porojen luontaiseen käyttäytymiseen ja poronhoitajien kulttuurisiin tapoihin. Saamelaispaliskunnat ry:n jäsenpaliskunnissa harjoitetaan saamelaista perinteistä poronhoitoa, joka on muotoutunut kullekin alueelle tyypilliseksi niin luonnon olosuhteiden mutta myös eri saamen kieliryhmien kulttuurien ja historioiden johdosta.

Poronhoitolain 2 §:n mukaan saamelaisten kotiseutualueen paliskunnat sijoittuvat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle, jolla olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Poronhoitolain 53 pykälän mukaan suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.

Edellä mainittu huomioiden Saamelaispaliskunnat ry muistuttaa, että saamelaisten kotiseutualueen paliskunnat osakkaineen ovat poronhoidon osalta oikeudenomistajia ja oikeudenhaltijoita sekä omilla alueillaan toimivia itsenäisiä yksiköitä. Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnat ja Saamelaispaliskunnat ry ovat saamelaisen poronhoidon ja elinkeinon ensisijaisia edustajia.

¹ Laki saamelaiskäräjistä 974/1995, 4 §

Saamelaispaliskunnat ry:n lausunto

Saamelaispaliskunnat ry tunnustaa, että alkuperäiskansa saamelaisilla on itsemääräämisoikeus sekä saamelaisten kotiseutualueella omaa kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto. Tähän itsehallintoon kuuluvia tehtäviä varten saamelaiset valitsevat vaaleilla keskuudestaan Saamelaiskäräjät. Saamelaispaliskunnat ry toteaa, että Saamelaiskäräjät on tehnyt ja tekee edelleen äärimmäisen tärkeää työtä saamen kielten ja saamelaiskulttuurin eteen.

Saamelaispaliskunnat ry kannattaa ehdotettuja lakimuutoksia ja toivoo, että laki saataisiin viimein uudistettua, jotta saamelaisyhteisö mukaan lukien saamelaispaliskunnat pääsisivät keskittymään yhdessä Saamelaiskäräjien ja suomalaisen yhteiskunnan kanssa ajankohtaisiin kysymyksiin sekä edistämään saamen kielten ja saamelaiskulttuurin asemaa ja tilaa Suomessa.

Kuten YK:n julistuksessa alkuperäiskansojen oikeuksista todetaan, on myös Saamelaispaliskunnat ry vakuuttunut siitä, että ohjaamalla itseensä sekä maihinsa, alueisiinsa ja luonnonvaroihinsa vaikuttavaa kehitystä alkuperäiskansat voivat ylläpitää ja vahvistaa instituutioitaan, kulttuurejaan ja perintettään sekä edistää kehittymistään omien pyrkimystensä ja tarpeidensa mukaisesti. Tämän vuoksi saamelaiskäräjälaki tulee viimein uudistaa.

Saamelaispaliskunnat ry:n puolesta

Tiina Sanila-Aikio
puheenjohtaja

Saamelaispaliskunnat ry:n hallitus hyväksy lausunnon sähköpostitse 28.2.2024.

Tiedoksi Saamelaiskäräjät